

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
SPORTIT DHE RINISË

INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR EFEKT MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS FILOZOFI 2019

1) HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të **filozofisë** është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA, për t’u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së filozofisë për t’u përgatitur për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASR-ja ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve;
- programet përkatëse lëndore;
- aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi si dhe të lëndës së filozofisë në veçanti;
- aspekte të etikës dhe komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASR-së që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- përmbajtja shkencore e lëndës së filozofisë sipas programeve lëndore përkatëse.

2) QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të filozofisë është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore:

- *Së pari*, të ofrohet si një program orientues për t'u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së filozofisë së arsimit parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.
- *Së dyti*, ai të ofrohet si një program i detyruar, veçanërisht për mësuesit që këtë vit do të marrin shkallët e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje gjithëvjetoje, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi synon:

- rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore;
- rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejt në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme;
- rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim;
- rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë;
- rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes;

- realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara, e në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

Objektivat afatshkurtër të programit

Programi synon që mësuesi:

- të njohë dhe të zbatojë legjislacionin arsimor dhe veçanarisht rrishtë më të fundit të reformës arsimore;
- të zotërojë kompetencat profesionale për të rritur efektivitetin e procesit mësimor dhe për të realizuar një mësimdhënie të suksesshme;
- të demonstrojë aftësitë në fushën pedagogjike për përzgjedhjen e metodave për menaxhimin e klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve, për përdorimin e teknikave të reja të vlerësimit të nxënësve etj.;
- të tregojë përgjegjshmëri në njohjen e koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe në zbatimin e tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe veçoritë e klasave ku japin mësim;
- të demonstrojë zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë.

3) PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të filozofisë është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilën fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës së filozofisë që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar duke pasur si pikënisje standardet bazë të përgjithshme të mësuesit si dhe standardet e mësuesit të lëndës së filozofisë. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilën fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat që mësuesit duhet të zotërojnë në fushën e njohurive dhe aftësive si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT	
Fusha: Dokumentet zyrtare	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të interpretojë legjislacionin shkollor parauniversitar; • të zbatojë legjislacionin shkollor dhe udhëzimet e MASR-së; • të përshkruajë dokumentacionin shkollor të nevojshëm për mbarëvajtjen e procesit mësimor-edukativ në të gjitha hallkat e tij; • të tregojë lidhjen dhe rëndësinë e dokumentacionit shkollor për zbatimin e politikës arsimore në shkollë. • të vlerësojë risitë e dokumentacionit që po shqyrton; • të realizojë kuptimin, zbërthimin dhe përgjegjshmërinë në zbatimin e kërkesave të dokumentacionit shkollor; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. • Udhëzimi nr.27, datë 16.08.2018 “Për vitin shkollor 2018-2019 në sistemin arsimor parauniversitar”. • Udhëzimi nr. 30, datë 12.09.2018 “Për numrin e nxënësve për klasë dhe normat e punës mësimore në institucionet e arsimit parauniversitar”. • Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 “Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë”. • Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015. “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”. • Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me

	<p>kompetenca, në arsimin bazë”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”. • Urdhri Nr.6, datë 10.01.2018 për zbatimin e nismës “Tri lëndë në gjashtë orë”.
Fusha: Programet lëndore	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të përcaktojë çfarë mësuesit duhet të dinë dhe të jenë të aftë të bëjnë për nxënësit; • të analizojë karakterin konkret dhe të qartë të përmbajtjes së kurrikulës; • të vlerësojë zbatimin cilësor të programit: kërkesat ndaj mësuesit si zbatues i programit lëndor; • të vërë në dukje te rishikimi i programit lëndor: kërkesat ndaj mësuesit si nismëtar i ndryshimit ose përmirësimit të programit lëndor; • të dallojë strukturën e programit lëndor dhe të përshkruajë përmbajtjen e rubrikave të saj; • të përshkruajë lidhjet ndërmjet njohurive të lëndës që jep mësim me njohuritë e disiplinave të tjera që zhvillohen në shkollë. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korniza kurrikulare, 2014. • Programi i lëndës “Filozofia” për gjimnazin, për arsimin profesional dhe për arsimin e orientuar (social – kulturor). • Kurrikula bërthamë AML, klasat X-XII, 2016. • Programet me kurrikulën e bazuar në kompetenca, klasat X-XII.

Fusha : Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none">• të zhvillojë mësimdhënie në përshtatje me synimet dhe objektivat konkrete të lëndës që jep;• të zhvillojë koncepte dhe metoda që e bëjnë nxënësin të aftë për të zbatuar njohuritë e reja;• të jetë i hapur për bashkëpunim dhe vlerësim të punës që bën;• të dallojë pyetjet e hapura dhe të mbyllura, të strukturuar dhe gjysmë të strukturuar.• të hartojë objektiva të nxënit;• të dallojë dhe të hartojë objektiva arritjeje në nivele të ndryshme;• të zbatojë njohuritë e tij për krijimin e një klime të përshtatshme të mësuarit në klasë;• të dallojë dhe të përzgjedhe metoda dhe teknika të përshtatshme me objektivat e të mësuarit dhe stilet e ndryshme të të mësuarit;• të strukturojë një ditari dhe të tregojë qëllimin e rubrikave të tij;• të përcaktojë synimet ose objektivat e mësimit në kurrikulës në përputhje me filozofinë arsimore të përzgjedhur;• të alternojë metodat e punës individuale dhe asaj në grup në varësi të objektivave të të mësuarit;• të zbatojë teknika dhe forma të ndryshme të vlerësimit të nxënit;	<ul style="list-style-type: none">• Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015.• Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët, 2017• Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz, 2016.• Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA 2016.• Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.• Të nxënit me situata, kompetenca dhe situata e të nxënit, IZHA 2014.• Portofoli i të nxënit, IZHA 2015.

Fusha: Aspekte të etikës dhe komunikimit

Rezultati	Literatura
<p>Mësuesi do të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none"> të përshkruajë parimet themelore mbi të cilat është hartuar kodi i etikës së mësuesit; të dallojë sjelljet e mësuesit që burojnë nga parimet themelore; të hartojë vetë një kod të thjeshtë sjelljeje që bazohet në parimet dhe standardet e kodit të etikës; të përshkruajë sjelljet model që duhet të karakterizojnë zbatuesit e kodit të etikës së mësuesit, në varësi të funksionit që ka në komunitetin e shkollës; të marrë vendime në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar. Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit. Draft-Standardet profesionale të mësuesit në arsimin parauniversitar, IZHA 2016.

Fusha: Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe

Rezultati	Literatura
<p>Mësuesi do të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none"> të zbatojë rregullat e drejtshkrimit të gjuhës shqipe standarde. 	<ul style="list-style-type: none"> Drejtshkrimi i gjuhës shqipe

Fusha : Përmbajtja shkencore e lëndës

Rezultati	Literatura
<p>Mësuesi do të jetë i aftë:</p>	

- të ndihmojë nxënësit të përdorin koncepte kyçe si koha, hapësira, shkakësia, ndërgjegjja, e pandërgjegjshmja, gjuha, racionalja, irracionalja, gjykimi, e vërteta, liria, vdekja, personi, e drejta, shteti, antropologjia, nihilizmi, morali, feja, arti, puna, ekzistenca, logjika dhe matematika, të kuptuarit, teoria, përvoja, shkenca, puna, ndryshimi, konflikti dhe ndërlikimi për të shpjeguar, analizuar dhe treguar lidhjet midis modeleve të ndryshme historike dhe vazhdueshmërisë;
- të ndihmojë nxënësit të analizojnë pikëpamjet e filozofëve të ndryshëm, pjesë të programit të filozofisë, për këto koncepte dhe të shprehin qëndrimet e veta ndaj tyre;
- t'u japë mundësi nxënësve të njohin dhe përshkruajnë periudhat historike të filozofisë, të analizojnë mendime të filozofëve të ndryshëm në këto periudha duke përfshirë zhvillimin e kulturave dhe qytetërimeve që nga antikiteti deri në ditët tona;
- të drejtojë nxënësit në përdorimin e proceseve të tilla si te kërkimi historik kritik për të rindërtuar dhe interpretuar të kaluarën, si p.sh., të përdorin burime të ndryshme dhe të kontrollojnë vërtetësinë e tyre, t'i vlerësojnë këto procese, të kërkojnë për rastësinë dhe të bëjnë dallimin midis ngjarjeve dhe zhvillimeve që janë domethënëse dhe atyre që janë të palogjikshme;
- të mbështetë nxënësit në kuptimin dhe

Tekste për nxënësin për lëndën e filozofisë, literaturë shkencore dhe burimore për përmbajtjen e lëndës.

përdorimin e koncepteve, teorive dhe parimeve lidhur me njohjen njerëzore, zhvillimin shoqëror dhe personal si dhe me rritjen e ndryshimin;

- t'i bëjë nxënësit të marrin parasysh se si faktorë të tillë si memoria, të menduarit, besimet, emocionet, personaliteti, perceptimet, sjellja dhe aftësitë ndikojnë në veprimet dhe vendimet e njerëzve në momente të caktuara.